

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ नुसार
वन विभागाच्या अधिपत्याखालील गट-अ ते
गट-ड संवर्गातील पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित
करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्र.एफएसटी-०६/२१/प्र. क्र.१६५ / फ-४

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड

मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.

दिनांक: १९ जुलै, २०२१

संदर्भ: १) दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६.

- २) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र. अपंग-२०१३/प्रक्र.३५/अ.क.-२,
दि.३०.५.२०१८
- ३) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र.दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क.२,
दि.१२.११.२०२०.
- ४) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दि. ०४.०१.२०२१
ची अधिसूचना.
- ५) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र.दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क.२,
दि. ०२.०२.२०२१.
- ६) प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांच्या अध्यक्षतेखालील तज्ञ समितीच्या
दि.७.७.२०२१ रोजीच्या बैठकीचे इतिवृत्त

प्रस्तावना:

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगांसाठी शासन सेवेतील पदांची पदसुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. त्यानुसार केंद्र शासनाने संदर्भ क्र. ४ येथील दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी प्रसिध्द केली आहे. तदनुसार केंद्र शासनाच्या व राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर असलेली समान पदे तसेच ज्या पदांची पदनामे भिन्न असली तरी, केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या, कामाचे स्वरूप समान आहेत अशी गट- अ ते गट- ड संवर्गातील पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्याच्या सूचना सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या संदर्भ क्र. ५ येथील शासन निर्णयान्वये देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार व केंद्र शासनाच्या दि.०४.०१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेमध्ये नमूद नसलेल्या संवर्ग सुनिश्चितीचा प्रस्ताव प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांच्या अध्यक्षतेखालील तज्ञ समितीच्या दि.७.७.२०२१ रोजीच्या बैठकीत विचारार्थ ठेवण्यात आला होता. तज्ञ समितीने केलेल्या शिफारशीच्या अनुषंगाने वन विभागाच्या अधिपत्याखालील गट-अ ते गट-ड संवर्गातील पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ अन्वये केंद्र शासनाने संदर्भ क्र. ४ येथील दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेन्वये दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेली आहेत. प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग यांच्या अध्यक्षतेखालील तज्ञ समितीच्या दि.७.७.२०२१ रोजीच्या बैठकीच्या इतिवृत्तानुसार वन विभागातील पदे खालीलप्रमाणे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्यात येत आहेत :-

अ) केंद्र शासनाच्या व राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर असलेली समान संवर्ग तसेच ज्या पदांची पदनामे भिन्न असली तरी, केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या संवर्गांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या, कामाचे स्वरूप

समान आहेत अशी गट- अ ते गट- ड संवर्ग **विवरणपत्र-अ** मध्ये दर्शविल्यानुसार दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्यात येत आहेत

ब) केंद्र शासनाच्या दि.०४.०१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेमध्ये समाविष्ट नसलेले तथापि, वन विभागाच्या आस्थापनेवरील संवर्ग सोबतच्या **विवरणपत्र-ब** मध्ये दर्शविल्यानुसार दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

क) ट्रक चालक, लॉच चालक, माहुत हे संवर्ग तज्ञ समितीच्या शिफारशीनुसार दिव्यांग प्रवर्गासाठी सुनिश्चित करण्यातून वगळण्यात येत आहेत.

२. सदर शासन निर्णय, केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारिता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दि. ०४.०१.२०२१ ची अधिसूचना व सामाजिक न्याय विभागाच्या दि. ०२.०२.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या सूचनेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०७१९१७०५४२०११९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अ.का.लक्कस)

कार्यासन अधिकारी, महसूल व वन विभाग

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय मुंबई,
३. सर्व मंत्री / राज्यमंत्री, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा. विरोधी पक्ष नेता, विधान परिषद/ विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
५. मा. मुख्य सचिव यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
७. सर्व मंत्रालयीन विभागाचे अमुस/प्र.स./सचिव,
८. सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
९. सचिव, मा. सभापती, विधानपरिषद, विधानमंडळ, मुंबई,
१०. सचिव, मा. अध्यक्ष, विधानसभा, विधानमंडळ, मुंबई,
११. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
१२. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वनबल प्रमुख), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर
१३. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक (वन्यजीव), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
१४. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१५. अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, (सर्व)
१६. मुख्य वनसंरक्षक (सर्व)/वनसंरक्षक (सर्व) / उप वनसंरक्षक (सर्व) / विभागीय वन अधिकारी (सर्व)
१७. महालेखापाल -१ व २ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखापरीक्षा), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर
१८. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व),
१९. निवडनस्ती, फ-४ कार्यासन महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई

शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्र.एफएसटी-०६/२१/ प्र. क्र. १६५ / फ-४,
दिनांक १९ जुलै, २०२१ चे सहपत्र

केंद्र शासनाच्या व राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर असलेली समान पदे तसेच ज्या पदांची पदनामे भिन्न असली तरी, केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या, कामाचे स्वरूप समान आहेत अशी गट- अ ते गट- ड संवर्गातील वन विभागाच्या आस्थापनेवरील पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करणे
विवरणपत्र- अ

अ. क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	शेरा
१	पशुवैद्यकिय अधिकारी	S, ST, BN, RW, SE, H, MF	Dw, AAV	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
२	मुख्य वन सांख्यिकी	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C, MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD(M), SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
३	वन अभियंता	S, ST, W, BN, MF, RW, SE, C	a) D, HH b) OA, OL, CP, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
४	वन सांख्यिकी	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C, MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, OAL, BLA, BLOA, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) ASD(M), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
५	उप वन अभियंता	S, ST, W, BN, MF, RW, SE, C	a) D, HH b) OA, OL, CP, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
६	प्रशासकीय अधिकारी	ST, W, SE, H	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे

अ. क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	शेरा
७	वरिष्ठ स्विच सहाय्यक	S, ST, BN, RW, SE, H, C	a) B, LV b) HH c) OA, OL, BL, OAL, BLA, BLOA, CP, LC, Dw, AAV d) MI e) MD involving(a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
८	स्विच सहाय्यक	S, ST, BN, RW, SE, H, C	a) B, LV b) HH c) OA, OL, BL, OAL, BLA, BLOA, CP, LC, Dw, AAV d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
९	कार्यालय अधीक्षक	S, ST, W, RW, SE, H, C, MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, BL, OAL, BLOA, CP, LC, Dw, AAV d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
१०	लघूलेखक उच्चश्रेणी	S, ST, W, MF SE, H	a) B, LV b) OA, OL, BL, CP, LC, Dw, AAV, MDy c) ASD (M), SLD, MI d) MD involving(a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
११	लघूलेखक निम्नश्रेणी	S, ST, W, MF SE, H	a) B, LV b) OA, OL, BL, CP, LC, Dw, AAV, MDy c) ASD (M), SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
१२	सहाय्यक अभियंता	S, ST, W, BN, JU, CL, MF, RW, SE, C	a) D, HH b) OA, OL, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
१३	शाखा अभियंता	S, ST, W, BN, JU, CL, MF, RW, SE, C	a) D, HH b) OA, OL, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving(a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे

अ. क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	शेरा
१४	सहायक वन सांख्यिकी	S, ST, W, BN, MF, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, OAL, BLA, BLOA, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) ASD(M), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
१५	वन क्षेत्र सर्वेक्षक	S, ST, W, L, MF, SE, RW, C	a) D, HH b) OA, OL, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
१६	कनिष्ठ अभियंता	S, ST, BN, KC, MF, RW, SE, H, C	a) D, HH b) OA, OL, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
१७	मुख्य लेखापाल	S, BN, MF, RW, SE, C	a) D, HH b) OA, BA, OL, BL, OAL, BLOA, BLA, LC, Dw, AAV c) MD involving (a) to (b) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
१८	सर्वेक्षक	S, ST, W, L, MF, SE, RW, C	a) D, HH b) OA, OL, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD Involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
१९	वरिष्ठ सांख्यिकी सहायक	S, ST, W, BN, MF, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, OAL, BLA, BLOA, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) ASD(M), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
२०	कनिष्ठ सांख्यिकी सहायक	S, ST, W, BN, MF, SE, H	a) LV b) D, HH c) OA, BA, OL, BL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M), MI e) MD Involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे

अ. क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	शेरा
२१	वाणिज्य लेखापाल	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C, MF	a) B, LV b) D, HH c) OA,BA, OL, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) SLD, MI e) MD Involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
२२	उप लेखापाल	S, ST, W, MF, SE, H, C, RW	a) LV b) D, HH c) OA, OL, OAL, BL, BA, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), SLD, MI e) MD Involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
२३	उप मुख्य लेखापाल	S, BN, MF, RW, SE, C	a) D, HH b) OA, BA, OL, BL, OAL, BLOA, BLA, LC, Dw, AAV c) MD involving (a) to (b) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
२४	बिनतारी संदेश चालक	S, ST, W, MF, RW, SE, H, C	a) D, HH b) OL, BL, CP, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
२५	बिनतारी तंत्रज्ञ	S, ST, W, MF, RW, SE, H, C	a) D, HH b) OL, BL, CP, LC, Dw, AAV c) SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
२६	पशु परिचर	S, ST, W, MF, RW, SE, H, C	a) LV b) D, HH c) OL, Dw, AAV d) ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
२७	लेखापाल	S, ST, MF, RW, SE, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, BA, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD(M), SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे

अ. क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	शेरा
२८	लिपीक	S, W, MF, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, BA, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD(M), SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
२९	ग्रंथालय परिचर	S, ST, W, BN, L, KC, PP, MF, RW, SE, H	a) LV b) D, HH c) OA, OL, BL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD(M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
३०	नाईक	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C, MF	a) B, LV b) D, HH c)OA,BA,OL,OAL,LC,Dw,AAV,Mdy d) ASD (M, ModD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
३१	खलाशी	S, ST, BN, RW, SE	a) B, LV, b)D, HH c) OL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M,MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
३२	पहारेकरी	S, ST, W, BN, L, KC, PP, MF, SE, H, C	a) LV b) D, HH c) OA, OL, BL,CP,LC, Dw, AAV d) ASD (M), SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
३३	देखभाल सेवक	S, ST, W, BN, L, PP, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे
३४	सहाय्यक स्वयंपाकी	S, ST, W, BN, L, MF, SE, H, C	a) LV b) D, HH c) OL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे

अ. क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	शेरा
३५	शिपाई	S, ST, W, L, KC, PP, MF, RW, SE, C	a) B, LV b) D, HH c) OA,OL,OAL,CP, LC,Dw,AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above	केंद्र शासनाच्या दि.४.१.२०२१ रोजीच्या अधिसूचनेप्रमाणे

केंद्र शासनाच्या दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेमध्ये समाविष्ट नसलेल्या वन विभागातील पदांबाबत प्रधान सचिव, सा.न्या.वि.स.वि. यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने केलेल्या शिफारशीनुसार व सा.न्या.वि.स.वि., शा.नि.दि.२.२.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित करणे

विवरणपत्र- ब

अ. क्र.	पदनाम	शारिरीक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	शेरा
१	विभागीय वन अधिकारी	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
२	सहायक संचालक (नविन पद)	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
३	उप आयुक्त पशुसंवर्धन (वन्यजीव) (नविन पद)	S, ST, BN, RW, SE, H, MF	Dw, AAV	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
४	सहायक आयुक्त पशुसंवर्धन (वन्यजीव) (नविन पद)	S, ST, BN, RW, SE, H, MF	Dw, AAV	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
५	सहायक रासायनिक विश्लेषक (नविन पद)	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
६	सहाय्यक वनसंरक्षक	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
७	पर्यवेक्षक	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
८	हस्तशिल्प निर्देशक	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
९	गृह प्रमुख	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार

अ. क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग	शेरा
१०	शारीरिक प्रशिक्षण ट्रिल शिक्षक	S, ST, W, BN, KC, JU, CRL, CL, PP, MF, RW, SE, H, C	a) LV b) HH c) LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार. केंद्र शासनाच्या दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेनुसार
११	कवायत शिक्षक	S, ST, W, BN, KC, JU, CRL, CL, PP, MF, RW, SE, H, C	a) LV b) HH c) LC, Dw, AAV d) MD involving (a) to (c) above	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार. केंद्र शासनाच्या दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेनुसार
१२	वन निरीक्षक	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
१३	मास्कलष्कर	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
१४	चेनमन	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
१५	चाराकापणारा	S, ST, W, SE, H, RW, C, MF, PP, LC, KC, BN, L	a) LV b) Hearing Impaired (PD) c) Locomotor disability (Sub category: LC, AAV only)	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
१६	नौका तांडेल	S, ST, W, BN, L, KC, JU, CRL, CL, PP, MF, RW, SE, H, C	a) HH b) OL, Dw c) SLD, ASD(M) d) MD involving (a) to (c) above	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार
१७	तांडेल	S, ST, W, BN, L, KC, JU, CRL, CL, PP, MF, RW, SE, H, C	a) HH b) OL, Dw c) SLD, ASD(M) d) MD involving (a) to (c) above	तज्ञ समितीच्या निर्णयानुसार

Abbreviation

Sr. No.	Abbreviation	Long Form	Sr.No.	Abbreviation	Long From
1	B	Blind	12	DW	Dwarfism
2	LV	Low Vision	13	AAV	Acid Attack Victim
3	D	Deaf	14	ASD	Autism Spectrum Disorder (M-Mild, MoD- Moderate)
4	HH	Hard of Hearing	15	ID	Intellectual Disability
5	OL	One Leg	16	SLD	Special Learning Disability
6	OAL	One Arm and One Leg	17	MI	Mental Illness
7	CP	Cerebral Palsy	18	MD	Multiple Disabilities
8	LC	Leprosy Curd	19	OA	One Arm
9	BA	Both Arms	20	BL	Both Leg
10	BLOA	Both Leg and One Arm	21	BLA	Both Legs Arms
11	MDy	Muscular Dystrophy			

Abbreviation

Sr. No.	Abbreviation	Long Form	Sr.No.	Abbreviation	Long From
1	S	Sitting	9	PP	Pulling & Pushing
2	ST	Standing	10	MF	Manipulation with Fingers
3	W	Walking	11	SE	Seeing
4	BN	Bending	12	H	Hearing
5	L	Lifting	13	C	Communication
6	KC	Kneeling and Crouching	14	JU	Jumping
7	CRL	Crawling	15	CL	Climbing
8	RW	Reading and Writing			